

De actuaris in transitie

In een wereld waar demografische veranderingen, economische onzekerheden en technologische ontwikkelingen steeds meer de norm worden, evolueren de vaardigheden van actuarissen voortdurend. Als adviserende actuarissen met een focus op pensioen, merken we dagelijks hoe deze veranderingen samen met de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) onze rol, en de verwachtingen van onze klanten over onze rol, beïnvloeden.

Lotte Mikkers interviewde voor dit artikel drie collega's: drs. Remon Scheenstra AAG, Team Manager van het Strategie en Expertise Team en tevens Senior Pensioen Consultant; drs. Roel Nass AAG, Senior Pensioen Consultant; en Alicia Hof MSc, Senior Pensioen Consultant.

L. Mikkers is Marketing Communications Specialist bij Montae & Partners.

De afgelopen jaren veranderde er veel rondom pensioen. Naast de invoering van de nieuwe pensioenwet, waren er wijzigingen in de fiscale spelregels en aanpassingen in het financiële kader. Daar zal iedere actuaris in de pensioensector op de een of andere manier mee te maken hebben gehad. De impact van de Wtp ervaren wij echter anders dan de eerdere veranderingen. De nieuwe wet raakt vrijwel alle aspecten van pensioen en heeft bovendien invloed op alle stakeholders. Daardoor beperkt de implementatie van de wet zich niet alleen tot het aanpassen van de rekenregels, een model, het beleid of eventuele rapportages. De werkzaamheden en vaardigheden strekken zich tot ver buiten het traditionele werkerrein.

VAN DE COLLEGE BANKEN NAAR DE BESTUURSTAFEL

De loopbaan van de actuaris start in de collegebanken, waar de focus vooral op de kwantitatieve en technische aspecten van het vak ligt: onder andere statistiek, waardering, hedging, leven, schade, risk management en programmeren. Als startende actuaris in de pensioensector wordt vooral aanspraak gemaakt op de kwantitatieve en technische vaardigheden die je tijdens de studie ontwikkelt. Dat was bij ons ook het geval. We hielden ons veelal bezig met jaarwerken, premiebeleid, ALM-berekeningen, collectieve waardeoverdrachten, diverse rekenopdrachten en in de afgelopen jaren ook met risico-preferentieonderzoeken. Dit sloot goed aan op de kennis en vaardigheden die ons tijdens de studie waren bijgebracht. "In die rol voelde ik me snel op mijn gemak", zegt Hof.

Alicia Hof

Naarmate we meer ervaring opdeden en ons breder ontwikkelden in het vak, veranderden ook de werkzaamheden. Steeds vaker werden we gevraagd om als expert aan de bestuurstafel, bij werkgevers of de ondernemingsraad te komen. Hof: "Daar werden je communicatieve vaardigheden flink op de proef gesteld. Het begrijpelijk kunnen communiceren van complexe informatie was en is in deze rol essentieel."

EEN NIEUWE WET; EEN NIEUWE ROL

"We bevinden ons momenteel midden in de grootste pensioentransitie die wij ooit zullen meemaken", benadrukt Nass. De transitie zorgt voor grote verschuivingen in heel pensioenland. Dit heeft grote invloed op de rol van nagenoeg alle pensioenexperts, waaronder die van de actuaris. De verschuiving vraagt om een andere invulling van onze rol, en vraagt dus ook om andere vaardigheden.

Roel Nass

Omdat de wet nieuw is en vrijwel alle aspecten van pensioen raakt, stond de afgelopen periode vooral in het teken van kennisverwerving en interpretatie van de wet. "Dat we als actuarissen altijd al te maken hebben met een grote verscheidenheid aan onderwerpen, speelde in ons voordeel. Hierdoor maakten we ons de nieuwe kennis snel eigen", geeft Nass aan. "En hoewel er al een nauwe samenwerking bestond tussen actuarissen en pensioenjuristen, werd deze samenwerking in de afgelopen periode alleen maar nauwer. Door het ontbreken van een kant-en-klare uitwerking van de wet, voerden we boeiende discussies met onze juridische collega's en moesten we ons nog meer dan voorheen inleven in elkaars zienswijzen."

Om vervolgens de nieuwe wet in de praktijk te brengen was – met de geringe ervaring die we op dat moment hadden – een sprong in het diepe. Maar al snel merkten we dat in een complex traject als dit, stakeholders waarde hechten aan een vertrouwd gezicht. Als actuaris werden we altijd al gezien als de (pensioen)specialist en vanuit die rol zaten wij aan de bestuurstafel. De huidige Wtp-trajecten vragen echter om een projectleider die kundig is en kan meedenken op al die aspecten die de nieuwe wet omvat. "Die rol konden wij als actuaris goed vervullen", zegt Scheenstra.

Remon Scheenstra

Onze werkzaamheden zijn in de afgelopen jaren fors veranderd. Waar we ons vóór de Wtp vooral bezighielden met berekeningen en analyses, richten we ons nu ook steeds meer op projectmanagement en stakeholdermanagement. Vanuit die rol zijn wij vaak de contactpersoon van de pensioenuitvoerder om af te stemmen over onder andere productspecificaties, kosten en gehanteerde uitgangspunten.

"In deze uitdagende rol worden naast de kwantitatieve en technische vaardigheden ook communicatieve, strategische, adviserende en organisatorische vaardigheden van je gevraagd", stelt Scheenstra. "Wtp-trajecten zijn langdurige trajecten, waarbij het noodzakelijk is om alle stakeholders continu mee te nemen. Dat betreft de sociale partners, het pensioenfondsbestuur, verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan, Raad van Toezicht en de deelnemers. Daarbij zorgen de combinatie van continu veranderende wetgeving en de in de wet vastgelegde deadlines voor uitdagingen. Het is belangrijk dat actuarissen goed kunnen omgaan met die deadlines en met planningen die onder druk staan. Ook nu merken wij nog dagelijks dat De Nederlandsche Bank voortschrijdend inzicht heeft en regelgeving verder verduidelijkt. Daarmee wordt een zekere mate van flexibiliteit van de actuaris gevraagd. Een eigenschap die je misschien niet direct verwacht bij een actuaris."

De actuaris vervult daarmee een belangrijke rol in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

VAN SPECIALIST NAAR SPIN IN HET WEB

De veranderingen in wet- en regelgeving hebben, samen met de demografische en technologische ontwikkelingen, de rol van de actuaris de afgelopen jaren aanzienlijk veranderd. De invoering van de Wtp en de complexe transitie naar het nieuwe stelsel hebben deze rol verder vergroot.

Kwantitatieve en technische vaardigheden blijven de basis vormen voor de rol van de actuaris. Maar om effectief te kunnen opereren in een steeds complexer wordend pensioenlandschap, moeten actuarissen ook sterke communicatieve en strategische vaardigheden bezitten. Zij moeten voortdurend afstemming zoeken en inspelen op de belangen van de verschillende stakeholders.

Tegenwoordig is er in de collegebanken gelukkig al meer aandacht voor de 'zachte' kant van het vak. Door in groepsverband aan cases te werken, ontwikkelen studenten al vroeg vaardigheden op het gebied van projectmanagement en communicatie. Hierdoor zijn toekomstige actuarissen beter voorbereid op de uitdagingen van de huidige praktijk. Wij onderschrijven dan ook de algemene visie die is opgenomen in de studiegids van de EMAS (2024):

'Wij leiden een professional op met actuariële en risicomanagementvaardigheden en een kritisch-analytisch denkvermogen. De actuaris moet een helicopterview ontwikkelen en beschikt over de vaardigheden en houding om zich aan te passen aan het voortdurend veranderende actuariële werkveld (leerhouding).'

Het zijn volgens ons juist de helicopterview en het aanpassingsvermogen die actuarissen een vooraanstaande rol in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel geven. We werden al vertrouwd als expert in cijfers, maar hebben ons in een dynamische omgeving ook ontwikkeld als strategische partner voor stakeholders en organisator. Een brede blik, voortdurende ontwikkeling van vaardigheden en aanpassingsvermogen blijken essentieel om succesvol te navigeren door de veranderingen in de pensioenwereld. En dat maakt de rol van de actuaris uiteindelijk steeds interessanter. ■